

Nunc aliud molitur. Nam quoniam legem Mesaycam Deus tulit, et ob id aliquis diceret parendum Deo, eamque accipiendo esse legem, etiam si nullam proprie justitiam conferret, id enim ipsum salutare esse Deo praecipienti parere; idcirco non contentus demonstrasse imbecillam eam esse, docet, superinducta Evangelii nova lege, etiam esse abrogatam: itaque qui Christo adhaerescunt nullo illius obligari vinculo. At id docet quo nam quaeso modo? Quo idem docuit ad Romanos scribens, nisi quod apertius ibi atque enodatius, hic vero presse, et obscure: utrobique tamen argumentum dicit ab ipsius legis auctoritate, et ab eo quod ipsa sanciebat. EGO ENIM, inquit, PER LEGEM LEGI MORTUUS SUM. Ego, in se scilicet universos, qui Christo nomen dederunt, id est, qui in eadem, qua ipse esset, causa erant, significat. Ego, inquam, id est, omnes nos per legem legi mortui sumus, id est, defuncti sumus cura et necessitate legis servandae: per legem, id est, ipsamet jubente lege atque ita fieri sanciente. Ubi autem ista legis sanctio, atque jussio? Eam idem Paulus ad Romanos protulit dicens (1): An ignoratis fratres, scientibus enim legem loquor, quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit. Nam quae sub viro est mulier vivente viro alligata est legi, si autem mortuus fuerit vir, soluta est a lege viri. Igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro, si autem mortuus fuerit vir ejus, liberata est a lege, ut non sit adultera si fuerit cum alio viro. Sancit ergo lex. Qui in altero dominatur, potestatem habere in ipsum tandem, quamdiu uterque vivit, et qui subest, et qui dominatur, nam alterutro vita functo statim amittere. At ex ista legis sanctione qui sequitur? Quid? legi, inquit, nos esse mortuos, id est, a legis jugo et dominatione liberatos per mortem. Mortem autem utriusquaeso, legis ne, an nostri? sane nostri ipsorum. Mortui vero nos, quando, aut quomodo?

(1) Rom. VII.

Quando Christus scilicet mortuus est, unaque cum ipso. CHRISTO ENIM, inquit, CONFIXUS SUM CRUCI. Nam quoniam nos in se continebat, et quoniam sustinebat suorum omnium personam, idcirco ad mortem profectus omnes in crucem sustulit una secum. Itaque illo moriente, et nos vita functi in ipso sumus, et ob id a dominatione legis liberamur, quod in eos, qui vita functi sunt, domino imperium nullum sit. Sic enim, et ad Romanos scribens intulit. Nam post illa, quae supra: «Itaque, inquit, fratres mei, et vos mortificati estis legi per corpus Christi»: mortificati nimirum, id est, per mortem a servitute legis in libertatem asserti, idque per corpus Christi, id est, per eam mortem, quae in Christi invadens corpus, in eos pervasit omnes, qui in illo continebamur corpore: corpore enim illius morte affecto, peccati corpus in nobis occisum est. Ut sitis alterius, inquit, qui e mortuis resurrexit. Quasi dicat non jam legis, cui mortui estis, sed Christi, per quem novam et veram vitam vivitis, ut fructificetis Deo, Deo inquam, non carni, siquidem illa jam desit vivere extincta per mortem Christi, in quo continebatur inclusa. Antea enim cum essemus in carne, mirum scilicet non erat, si fructificaremus carni: passiones enim peccatorum, quae per legem erant, ostensae scilicet, et quarum causa lex in nobis dominabatur, operabantur in membris nostris, hoc est vigeant et extabant, et quia ipsae vigeant, similiter et legis in nobis vigebat imperium. Nam ingenii nostri pravitas, et ad deteriora propensio, perturbationesque et affectus animorum nostrorum varii atque acres, causa Deo fuit legis ferendae. Necessae enim erat ut hominum in peccata proclivitas legum severitate vinciretur. At nunc, inquit, soluti sumus a lege mortis, vel certe morientes, nam graece est, *ἀποθνήσκετε*, id est, quia mortui, idcirco soluti a lege, in qua detinebamur, ut serviamus in novitate spiritus, et non in venustate litterae, cui nimicum mortui sumus, quia sumus cum Christo confixi, et quia mortui idcirco etiam ab ejus dominatione liberati: quoniam

ipsamet lege id decernente, omnis in alios dominatio morte finitur eorum, qui aut dominantur, aut serviunt.

Nec me latet alios aliter hunc explanare locum, et suo modo singulos, quorum explanationes non refero, quia aliiquid in eis desidero. Sed si quae illarum probandae sunt, duas earum, mea sententia sunt praferendae caeteris, ambae illae quidem Chrysostomi, sed altera etiam Theodoreti. Quarum prior sic: PER LEGEM LEGI MORTUUS SUM; id est, lex ipsa docet se suo functam esse munere: itaque nos non jam amplius subesse ipsi: docet autem, quia in ejus legis continetur litteris, positam illam esse tantisper, dum veniret semen, cui benedixit Dominus. Nam prophetae et legislatori futuro Moses in Deuteronomio ut pareamus praecipit (1). Et Jeremias novo Testamento praedicit vetus concessurum (2): et David in psalmo similiter (3): Sacrificium, inquit, et oblationem noluisti, aures autem aptasti mihi: posterior autem: PER LEGEM LEGI MORTUUS SUM; id est, obrutus legis onere (nam lex praecpta accumulat: vires autem ad quae praecipit obeunda non suggerit); transgressor legis extiti, itaque legi mortuus sum, hoc est, incidi in mortis poenam legibus in transgressores constitutam, reus mortis, ob id quod sum transgressus legem, effectus: cui tamen transgressioni atque morti per occasionem nonnihil suffragata videtur et ipsa lex. Nam ut idem Paulus ad Romanos scribit (4): Ego vivebam sine lege aliquando, sed cum venisset mandatum, peccatum revixit, ego autem mortuus sum, et inventum est mihi mandatum, quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem. Nam peccatum, occasione accepta, per mandatum seduxit me, et per illud occidit. Lex enim, dum prohibuit, nonnulla docuit, quae ipsi ante legem latam fieri posse nesciebamus: aliorum autem, quae sciebamus, et quorum desiderio languidius movebamur, quia licere putabamus, cupiditatem accedit:

(1) Deut. xviii. (2) Jere. xxxi. (3) Psal. xxxix. (4) Rom.

quod humanum ingenium propensius sit ad ea, quae sunt interdicta. Itaque tot formis et generibus peccatorum, legis indicio proditis, cupiditates prohibitione irritatae nos ad peccandum acrius sollicitare cooperunt. Atque hac occasione peccatum per legem accepit rubor, nosque occidit, ut Paulus scribit. Est ergo mori legi per legem, reum mortis effici propter transgressionem legis, cuius transgressionis ipsa lex per occasionem auctor fuerit. Ex quo firmum elici argumentum potest ad id confirmandum, quod est Paulo propositum: nullam vim inesse legi ad afferendam salutem. Quid enim afferat, quae tantum abest, ab eo ut sanet, ut etiam, quomodo diximus, per occasionem cupiditates irritet, quibus amittitur vita animi? Itaque Paulus sic tacite arguit. Si mihi lex attulit mortem, quis speret ab ipsa vitam? Nec solum affirmat legem vitam non dare, sed etiam docet, eam a viva in Christum fide sperandam esse, sic dicens: UT VIVAM DEO, CHRISTO CONFIXUS SUM CRUCI, id est, quemadmodum lex mihi intulit mortem, sic viva in Christum fides vitam restituit: illa dum mihi imbecillo gravia praecipit, transgressor per occasionem effecit me, et ob id etiam extinxit: at Christus me una secum affigens cruci, ad vitam revocavit. Quis igitur sanus legi Mosaycae mortis illatrici se addicere velit, repudiata lege Christi, quae vitam donat? aut, quod Galatis persuasum erat fieri oportere, quis superaddat ejus observantias ad fidem? UT DEO, inquit, VIVAM, CHRISTO CONFIXUS SUM CRUCI. Multa insunt in his verbis, quae silentio praeteriri non debent. Nam principio his intelligimus, eos qui colunt justitiam, vere vivere, illos autem dici mortuos, qui leges Dei transgrediuntur. Itaque sacrae Litterae homines flagitiis deditos nominant mortuos. Ad Ephesios Paulus (1): Cum essemus mortui peccatis (2). Et iterum. Surge, qui dormis, et exurge a mortuis, et illuminabit te Christus. Idque ipsa postulat

(1) Ephes. ii. (2) Ephes. v.

ratio: vita enim cujusque cernitur in agendo, ex quo pro eo, quod quis aut agit, aut agere omittit, vel mortuus dicitur, vel vivus censetur. Proprium autem hominis est ea agere, quae recta ratio praescribit, cui consequens est, ut qui rationis ductum non sequuntur, qua homines sunt, mortui sint habendi. Vivunt illi quidem pro natura earum rerum, quas amant, et quarum in studiis versantur, aut Leones, aut Sues, aut Viperae, aut id genus bruta animalia, tamen quod ad hominis propriam vivendi rationem attinet, prorsus vita carent. Quae res causa fuit, quare Petro, quando ipsum monebat Deus, ut gentes ad coelestis doctrinae communionem admitteret, ostensum fuit praegrande linteum quadrupedibus atque reptilibus plenum, ut in Actis scribitur (1). Reptilia enim illa gentes erant peccatis deditae, et ferarum more viventes. Nec ob aliam causam, ut puto, Saul, qui per quadraginta uno minus regnavit annos, quique septuagenarius mortuus est, in Regum libris dicitur unius anni filius fuisse (2), quando init regnum, duobusque regnasse annis. Quia scilicet tandiu vixisse censetur, quan- diu bene vixit, ex quo etiam illi impii, de quibus fit mentio in libro Sapientiae (3), post multos vitae annos in impietate consumptos lamentantur, ac dicunt: Et nati continuo desi- vimus esse. Nimirum, quia turpis, et scelerata vita pro vita non est habenda. Contra autem de Abrahamo homine sanctissimo in Genesi scribitur (4): Plenum dierum mortem obiisse ipsum. Non quod diutissime vixerit, alii enim diu- tius vixerunt, sed quod omnem suam vitam in studiis pie- tatis consumpsert: illa enim vere vita est, quae cum pie- tate conjuncta est, quam, qui aversantur atque oderunt, ut maxime sibi videantur florere atque vivere, non vivunt certe vitam hominis, sed pro eo studio ad quoddam se brutorum speciem induunt, alii aliorum. At quod fortasse illae Pythagorae animarum ex aliis, in alia corpora tran-

(1) Act. x. (2) i Reg. c. xiii. (3) Sap. v. (4) Gene. xxv.

smigrationes pertineant. Non enim homo sapientissimus sibi persuasit futurum, ut qui hominis corpus exuisse animus, is postea bruti alicujus corpus indueret, sed vidit ple- rosque homines in hac vita, cupiditatibus duci suis, alias aliis, ac pro ea cupiditate, quam quisque sequitur, bruto- rum animalium ingenia imitari, et illis similes habitus in- duere: cui erat consequens, ut hac vita finita animus ad ea studia et eos mores, quibus assuisset propensus, nec exuere eum habitum valens, quamvis abjecisset corpus, pravi effi- giem, quam ex corpore contraxisset, retineret, ac pro ejus pravitatis natura vel Leo habendus esset, vel aliud id ge- nus animal. Nec alienum a ratione est, qui belluarum more prave et turpiter vivunt, ac se flagitiis contaminant, cum ex hac vita discedunt, ignea in infernis locis induere cor- pora, quae illos torqueant conformata ad earum belluarum formas, quas habitu animi ipsi referunt. Atque hoc primo, secundo autem ex eisdem verbis colligitur, ut vivat quis Deo, id est, ut vivat veram vitam, ipsum mori necesse esse, nec solum mori, sed mori cum Christo. UT VIVAM, inquit, DEO, CHRISTO CONFIXUS SUM CRUCI. Itaque ad hanc vitam morte contenditur. Nam duplum mortem memo- riant sacrae Litterae, unam bonorum, alteram malorum: unam animi, alteram corporis: itemque vitam duplum. Quae ita inter se comparantur, ut vita carnis cum morte animi semper conjuncta sit, et vita animi cum carnis morte perpetuo copuletur, ex quo efficitur, ut vita carnis mortem animi efficiat, et vita animi carnis mortem sequatur. De hoc Petrus (1): Ut peccatis mortui justitiae vivamus. Et ad Romanos Paulus (2): Si spiritu facta carnis mortificaveri- tis, vivetis. De illo autem eodem in loco idem: Si secundum carnem vixeritis, mori emini. Et ad Timotheum (3): Vidua in deliciis vivens mortua est. Unde et in sacris Litteris mor- tui bifariam dicuntur, alii cum laude, alii cum probro: ho-

(1) ii Pet. c. ii. (2) Rom. viii. (3) i Tim. v.

mines scelerati mortui dicuntur, eorumque vituperatur mors: justi et Deo chari etiam appellantur mortui; quia, ut inquit Paulus (1), carnem cum suis concupiscentiis crucifixirunt, eorumque ista mors, quae verae vitae efficiens est, jure laudatur. Itaque Paulus de iis (2): Mortui, inquit, estis, et vita vestra abscondita est cum Christo. Et Petrus (3): Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injustis, ut nos offerret Deo mortificatos quidem carne, vivificantos autem spiritu. Comparatur itaque morte carnis vita animi; at non morte utcumque, sed quali Christus mortuus est, id est, crucis morte, sic enim dicit: UT VIVAM DEO, CHRISTO CONFIXUS SUM CRUCI. Cujus mortis ea vis est, non ut extinguitur corpus, nam cum quis cruci affigitur non statim extinguitur, sed ut coercentur et comprimatur cupiditas, ac si clavis confixa esset, quomodo qui in crucem aguntur suorum membrorum nullum usum habent, ligno clavis affixi. Nam quo magis cupiditas alligata fuerit, eo magis ratio atque pietas elucebit. De quo Paulus scribit (4): Cum infirmior, fortior sum. Et rursus: Virtus in infirmitate perficitur. Cujus rei imaginem illa Seraphin praeseferunt, de quibus apud Ezechiel scribitur convelasse illa faciem duabus alis (5), duabus item pedes, reliquis autem duabus (nam senas habebant alas singula), volitasse clamantia, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus sabaoth. Nam in bonis et Deo charis hominibus nihil appetet ex quo credi possit ipsos vivere, nisi quod volant, quodque sanctus inclamat, id est, quod ad coelestia ac divina aspirant bona, et in coelum voce, atque votis feruntur: caetera autem, pedes nimirum, in quibus terreni significantur affectus, et facies in qua sensus insunt, quorum nos cupiditates perturbant, sic velata atque tecta habent, ut ne habere quidem videantur: hoc est, habent cruci cla-

(1) Gal. v. (2) Colos. III. (3) II Pet. c. III.

(4) II Cor. XII. (5) Ezech. I.

vis affixa, et ita impedita, et studio pietatis compressa, ut quod ad usum eorum attinet, perinde sit, ac si non haberent, itaque affixi cruci vivunt Deo. Nec satis est affixos cruci esse, sed necesse est ut sint confixi cum Christo, id est, una affixi cum ipso, hoc est, affixi ad exemplum illius. Quod ipse praecepit qua dicit (1): Qui vult venire post me, tollat crucem suam, et sequatur me. Nam qui id non sequitur exemplum, quamvis laboret, agit nihil. Deo enim, nisi quod Christo simile est, nihil gratum, atque probatum esse potest. Nam haec est vis illius paterni elegii de Christo. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui (2). Ac similiter ad hoc pertinet, quod Paulus ad Romanos luculenter scribit (3): Quos praescivit, et prae destinavit conformes fieri imagini filii sui. Igitur, ut universa, quae diximus in unam summam conferamus: ad hanc animae, de qua tam multa dicimus, comparandam vitam, non satis est carne mori, nam et ipsi flagitosi magnos subeunt labores, et interdum maiores quam virtutis studiosi, ut consequantur quod cupiunt. Nec etiam satis est mori crucis mortem: nam et qui pietatem falso simulant, ejus mortis imaginem induunt, et suas coercentes cupiditates imitantur piorum vitam usque eo, ut pro piis habeantur. Sed necesse est mori crucis mortem ad exemplum Christi, eumque imitantes ita, ut ipsi efficiamur vere similes. Neque id adhuc satis est, sed praeterea est necesse, ut ab ipso Christo sublati in crucem et ipsi simus, id est, ut quando Christus mortuus est, mortui nos in illo simus, et una cum illo, eadem ipsa morte, qua affectus est Christus.

Nam hoc est, quod dicit: CHRISTO CONFIXUS SUM CRUCI: Eo enim non solum significat se, quomodo Christus cruci affixus est, similiter cruci esse confixum, sed etiam declarat una cum Christo unam et eamdem mortem obiisse, de quo apertius alibi dicit (4): Si unus pro omnibus mortuus

(1) Matt. XVI. (2) Matt. XVII. (3) Rom. VIII. (4) II Cor. V.

est, ergo et omnes mortui sum. Nam, ut supradictum est, Christus ut caput electorum, et ut is, qui omnium personas in se continebat, mortem suscepit: ex quo effectum est, ut ullius mors, nostra item mors fuerit. Et sicut illo moriente mortui ipsi, sic eodem ad vitam redeunte vivi effecti sumus, ea ratione, ut quando ex illo nascimur, utrumque ex ipso ad nos derivemus, mortem scilicet atque vitam, mortem peccati, et vitam justitiae. Divinitus ergo Paulus tam multa tam paucis, **UT VIVAM**, inquit, **DEO, CHRISTO CONFIXUS SUM CRUCI.** Sed et tertio ex his intelligimus verbis summam Dei sapientiam, summamque potestatis ejus vim in hominibus liberandis, et revocandis a morte. Quod enim fieri non posse putabatur, per mortem vitam dedit: **UT VIVAM** inquit, **DEO, CHRISTO CONFIXUS SUM CRUCI.** Deus enim Christo in cruce mortuo, nos ad vitam restituit universos. Itaque peccati potentiam, quae summa erat, confregit, et animae vitam, quae recuperata difficultima erat, restituit re, primum omnium infirmissima, nihil enim morte imbecillus, aut infirmius: deinde prorsus contraria ei, cuius efficiendi causa adhibebatur; vita enim cum morte pugnat. Quod admirans Paulus dicebat(1): «Ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium». Et ad Corinthios scribens (2): «Quod infirmum est Dei, inquit, potentius est quam homines». Christi enim crucis imbecillitate et infirmitate ea effectus Deus, et ad exitum perduxit, quae posse perduci nemo credidisset unquam. Praeclare igitur hoc loco Chrysostomus: «Haec verba, inquit, duplex Dei declarant miraculum, unum quod mortuum Paulum revocavit ad vitam, alterum quod per mortem largitus sit illi vitam». Largitus est autem illi vitam per mortem Christi, quae et ipsa, communione quadam membrorum cum capite, et mors Pauli fuit. Quibus consentanea sunt, quae sequuntur:

(1) Heb. ii. (2) I Cor. i.

II.—Vivo autem, jam non ego, sed vivit in me Christus.

Nam qui mortuus erat, eo quod una cum Christo esset in crucem sublatus, et qui ad vitam revocatus fuit, eo quod Christus ad vitam redierit, eum non solum debere Christo suam vitam, sed etiam Christi vitam vivere necesse est, hoc est Christum in ipso vivere. Nam ut Paulus ad Romanos scribit (1): Si complantati sumus similitudini mortis ejus, et resurrectionis similes erimus. Et sicut peccati corpus morte ea, quam Christus passus est, extinctum virtute fuit, re autem in nobis extinguitur, quando effecta mortis Christi in animis nostris existunt: sic vita animi ut in causa revixit Christo ad vitam redeunte, re autem restituitur nobis, quando justitia, quae Christi resurrectionis effectus est, se ad animos nostros insinuat: unde quemadmodum in illo mortui sumus, sic vivimus in illo: quod si in illo vivimus, non tam ipsi vivimus, quam Christus in nobis vivit. Vere ergo: **VIVO, inquit, JAM NON EGO, SED VIVIT IN ME CHRISTUS.** Non enim Paulus vivit, quia, quae propriae erant Pauli, malae scilicet cupiditates ipsi a puero innatae et tanquam jure haereditario a majoribus acceptae, non vivebant in Paulo: at vivit Christus in illo, quia non solum gratiam illi confert suam, quae est animi vita, sed semet infundit in ipsum, eum ut agitet, atque moveat sicut anima movet corpus, quae est Christianae pietatis summa perfectio, finisque is, qui nobis in omni vita propositus esse debet. Eo enim usque progredi debemus, quoad id assequamur, ut nihil nostri vivat in nobis; ita ut, quod ad nos attinet, et ad carnis veteres sensus simus veluti mortui, solusque Christus in nobis vivat, et qui ex Christo motus extiterint: solus Christus mentem nostram se dignis cognitionibus imbuat, solus accendat voluntates, solus sensus

(1) Rom. vi.